

‘Ik heb geen grens overschreden’

Ondanks een slecht verkiezingsresultaat valt hem niets te verwijten, vindt **Paul Rosenmöller**, fractievoorzitter van GroenLinks. Ook niet wat betreft zijn houding naar Pim Fortuyn.

Vindt u niet dat u zou moeten opstappen als fractieleider?
 “Als ik dat vond, zou ik het wel eerder hebben gedaan.”
 U heeft anders wel de verkiezingen verloren.

“We zijn van elf naar tien zetels gegaan. Dat is één zetel verlies. Ik ben daarin teleurgesteld. Maar er is geen man overboord. We zaten zó dicht tegen die elfde zetel aan.”

Voor een oppositiepartij, die vier jaar tegen Paars ageerde, is het verlies van één zetel toch een buitengewoon slecht resultaat?

“GroenLinks is voor de winst gegaan. We waren goed op weg. In de peilingen schommelden we vóór 6 mei tussen de negen en de zestien zetels. We voerden een goede campagne. Na 6 mei, de moordaanslag op Fortuyn, ontstond een bizarre politieke situatie. Er ontstond het beeld dat linkse partijen medeverantwoordelijk waren voor het scheppen van een klimaat dat leidde tot de liquidatie van Fortuyn. Een absurde redenering. Maar het heeft wel effect gehad op de uiteindelijke verkiezingsuitslag.”

Heeft er dan niet een verkettering van Fortuyn plaatsgevonden? Na het gerucht maken de Volkskrant-interview nam u zelf de term ‘extreem-rechts’ in de mond.

“Daar sta ik nog steeds achter. Ik heb Fortuyn als persoon nooit extreem-rechts genoemd. Wel een rechtse populist. Mijn kwalificatie sloeg op het feit dat hij artikel 1 van de Grondwet wilde afschaffen...”

Alleen op het punt waar die de vrijheid van meningsuiting belemmerde.

“Luister, hij heeft mij als extreem-links betiteld. Dat moet kunnen. Er ontstond de weken voor de verkiezingen een verharding van het debat. Dat wilden de media zelf. Tot de kogel afgevuurd werd, had niemand daar problemen mee. Fortuyn hield zelf ook van uitdelen. Ik denk dat hij meer moeite had om te incasseren.”

Fortuyn heeft zich er wel degelijk over opge-

wonden dat hij in de extreem-rechtse hoek werd geplaatst.

“Fortuyn is over demonisering begonnen, omdat hij zich in de slachtofferrol wilde plaatsen. Zoiets kan je winst opleveren. Na de moord heb ik de film keer op keer teruggedraaid. Elke keer kwam ik tot de conclusie: ik heb geen grens overschreden. Verwijzingen naar Le Pen, Haider, laat staan Mussolini, heb ik nooit gemaakt.”

Of verwijzingen naar Anne Frank, zoals D66-lijsttrekker Thom de Graaf. Vond u dat buiten proporties?

“Ik spreek alleen over mijn eigen bijdragen aan het debat. Laat ik het zo zeggen: ik heb er bewust niet voor gekozen.”

U wijt uw verkiezingsuitslag aan de ‘hetze’ tegen links. Maar de SP is links, toch won de partij. Zou dat komen omdat Jan Marijnissen zich iets zakelijker tegenover Fortuyn opstelde?

“Marijnissen deed niet mee aan de debatten, waar de confrontatie direct plaatsvond. Hij kon zich gemakkelijker veroorloven er geen aandacht aan te besteden. Maar nogmaals: jullie journalisten wilden toch zelf af van onze kabbelende debatacultuur? Waarom dan ineens problemen maken dat het allemaal wat scherper werd?”

Misschien is de verkiezingsnederlaag van GroenLinks aan iets anders te wijten. Alle drie de winnaars (LPF, CDA en SP) hebben zich kritisch over migratie uitgelaten. Uw partij is zo ongeveer kampioen van de multiculturele samenleving.

“Volgens mij zit daar geen verband tussen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen hebben we het toch wel goed gedaan?”

Hoewel het absorptievermogen van de grote steden lijkt uitgeput, houdt u vast aan de leuze ‘Nederland immigratieland’?

“Ja, maar dat wil niet zeggen dat er geen problemen zijn. De integratie van vreemdelingen kan en moet beter. Bijvoorbeeld

door een betere inburgering. Maar Nederland is – hoe je het ook wendt of keert – een multiculturele samenleving.”

Heeft GroenLinks de problemen in de grote steden niet onderschat?

“Wat we hebben onderschat, is het gevoel van onveiligheid bij de bevolking. Ook hebben we veronachtzaamd dat het bij sommige mensen irritatie wekt dat ze hun buurman niet meer kunnen verstaan.”

U heeft het over een ‘gevoel’ van onveiligheid. Bagatelliseert u de problematiek niet? Er is toch een rechtstreeks verband tussen criminaliteit en bepaalde groepen allochtonen?

“Maar dan moet je er ook bij vertellen dat het de groepen uit de lagere inkomensklassen zijn, waarbinnen altijd al de hoogste criminaliteitscijfers te vinden zijn. Ik vind wél dat we de problemen, bijvoorbeeld met Marokkaanse jongeren, moeten benoemen. Door die problemen zichtbaar te maken, kun je er iets aan doen.”

U heeft in het verleden nou niet bepaald voorop gelopen op dit punt.

“Dat is waar. Ik vind: je moet niet alleen onvrede voeden en die een stem geven, maar ook met genuanceerde oplossingen komen. Als politici onvoldoende duidelijk maken dat het om allerlei lastige afwegingen gaat, worden ze tendentius.”

Rugnummers graag.

“Als Jan Peter Balkenende een paar weken voor de verkiezingen zegt dat we geen multiculturele samenleving moeten nastreven, terwijl het CDA daarvoor een heel andere koers voer, maakt hij gebruik van de stemming in het land. Balkenende wilde meeliften op het succes van Fortuyn.”

Om de problemen in de grote steden op te lossen, zou je misschien niet nog meer migranten moeten toelaten, opperde Fortuyn. Hij had het over dweilen met de kraan open.

“Fortuyn bedreef illusiepolitiek. We zou-

den dan uit de Europese Unie moeten, het Schengenverdrag opheffen en het internationale vluchtelingenverdrag opzeggen.”

Dat kán toch?

“Ik geloof meer in een Europees asiel- en immigratiebeleid. We moeten elkaar niet de loef afsteken wie het strengste toelatingsbeleid voert. Voor mij staat voorop dat we plaats blijven bieden aan politieke vluchtelingen en dat we de gezinshereniging niet tegengaan.”

Laten we het ook eens over gezinsvorming hebben. Veel jonge allochtone mannen halen hun vrouwen uit gebieden in Turkije en Marokko waar het met de emancipatie slecht is gesteld. Daar moet een progressieve partij als de uwe toch van huiveren?

“Vanuit emancipatoir oogpunt is dat een probleem. Maar naarmate de integratie van allochtonen voortschrijdt, zal die behoefte minder worden. En dat migranten hun bruid elders halen, is van alle tijden. Aan het principe van vrije partnerkeuze moet je niet tornen. Onze

kroonprins Willem-Alexander haalde zijn Máxima toch ook uit Argentinië?”

Uw stelling is: laat maar betijen, dan komt het wel goed?

“Dat zijn jóuw woorden. Ik kies graag mijn eigen woorden. Zeker, het kost enige tijd, maar het gaat niet vanzelf. Je moet nadenken over zaken als spreiding van migranten over de wijken. De overheid moet een actievere rol spelen. Je mag dit niet aan het vrije spel der maatschappelijke krachten overlaten. Maar het kan niet onder dwang: uiteindelijk is de keuze aan de mensen zelf.”

U zit sinds 1989 in de Tweede Kamer. Acht jaar bent u fractievoorzitter. De statuten van GroenLinks werden onlangs gewijzigd opdat u nog een periode lijsttrekker kon zijn. Oosteuropese toestanden?

“In Oost-Europa zijn ze wel wat ouder en wat langer aan de macht, dacht ik zo. We zijn nog een jonge partij. De statutenwijziging was noodzakelijk omdat we mensen met ervaring nodig hadden.”

U bent niet door de kiezer afgestraft omdat u te dicht tegen het establishment aanschurkte?

“Wat een onzin. We hebben een scherpe campagne gevoerd. We zeiden: de keuze is linksom of rechtsom. Wij kozen voor linksom. Maar we hebben steeds gezegd dat regeren geen doel op zich was.”

Zou u niet ruimte moeten maken voor een jonger iemand? Femke Halsema bijvoorbeeld.

“Ik heb geen enkel signaal uit de partij ontvangen dat men vindt dat ik moet plaatsmaken voor een ander.”

U bent al zo lang aan de macht – misschien durft niemand in de partij het idee te opperen.

“Dan ken jij de cultuur van GroenLinks niet.”

De straffpleiters Spong en Hammerstein klagen een aantal journalisten en politici aan wegens het aanzetten tot haat jegens Fortuyn. Wat vindt u daarvan?

“Als dat soort mensen niet ophoudt met hun spelletjes, leidt dat tot een verdere escalatie. Andere advocaten pogen nu weer Spong en Hammerstein voor het gerecht te slepen. Het begint onderhand te lijken op een werkgelegenheidsproject voor advocaten, waarbij de een de ander probeert te overtroeven. Overigens ben ik zelf niet aangeklaagd. Nou, als je door Spong en Hammerstein niet wordt aangeklaagd, wil dat heel wat zeggen.”

U bent wel enkele keren door de heren genoemd.

“Dat is het discutabele. Wel mijn naam laten vallen, maar er verder niets mee doen. Je kunt niet blazen en tegelijkertijd het meel in de mond houden! Dit moet stoppen! Ik zou willen dat de LPF afstand neemt van de heren. En LPF-voorzitter Peter Langendam moet opstappen. Eerst excuseert hij zich voor zijn boude uitlatingen, zoals ‘de kogel kwam van links’, dan zegt hij dat hij vertrekt – maar hij zit er nog steeds.”

U moet tegenwoordig met een bodyguard door het leven. Gaat u onder angst gebukt?

“Ik ben niet bang, wel bezorgd. Het is een vervelende periode. Eerst de dood van Fortuyn en de reacties die daarop volgden; daarna het overlijden van fractiegenoot Ab Harrewijn.”

Ad Melkert kreeg een geladen pistool opgestuurd. Heeft u ook iets dergelijks meegeemaakt?

“Ik doe daarover liever geen mededelingen. Alles wat ik erover zeg, zou aandacht schenken aan de persoon die zoiets zou willen doen. Dat gun ik hem niet.” |